

Logotyp	Nazwa instytucji Muzeum Ustrońskie	
Tytuł jednostki / publikacji / fotografii		
Ilość stron oryginału	Ilość skanów	Liczba plików publikacji
Autor	Wydawnictwo / zakład fotograficzny	
Miejsce wydania	Rok wydania / Data powstania	
Sygnatura	Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.)	
Wymiary (wys x szer)	Stan zachowania	Charakterystyka skanowanego obiektu
Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce)		
Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuźnia, letnicy itp.)		
Prawa autorskie		

BIBLIOTECZKA KONWERSATORIUM PAMIĘTIKOZNAWSTWA

TOM I

PAŹDZIERNIK
- PAMIĘTIKARSTWO
- POLSKA

DOM PAMIĘTIKARSTWA POLSKIEGO, POLONIJNEGO
I ŻYDÓW POLSKICH
im. Mikołaja Reja, Jakuba Wojciechowskiego i Emanuela Ringelbluma
Instytucja Pamięci Narodu
- w Warszawie i Rudnie na Mazowszu

Rok I

Warszawa 2002

nr 1

NIEZALEŻNA PAMIĘTIKOZNAWCZA OFICyna WYDAWNICZA

PAŹŃSKI

PAŹŃSKI

PAŹŃSKI

PAŹŃSKI

R

G

B

Grey Scale #13

C

M

Y

K

DANES
-PICTA
-COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

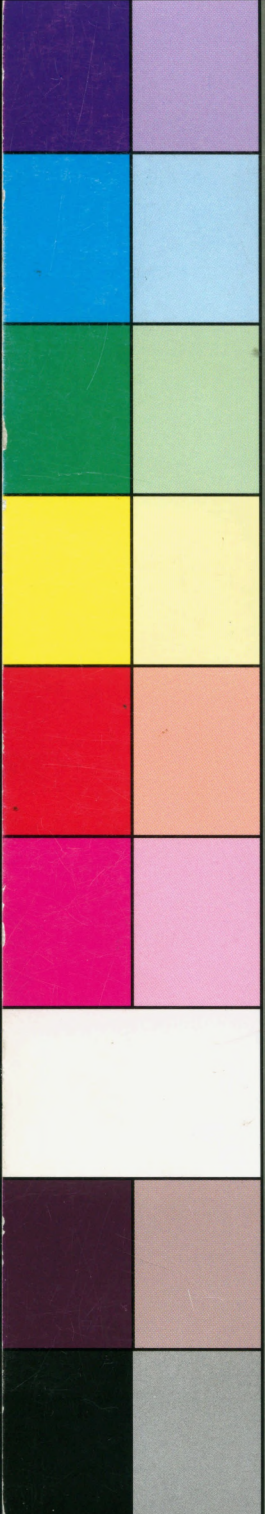

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Colour Chart #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

DANES
-PICTA
-COM

BIBLIOTECZKA

KONWERSATORIUM PAMIĘTIKOZNAWSTWA

TOM I

PAŹDZIERNIK
- PAMIĘTIKARSTWO
- POLSKA

Rok I

Warszawa 2002

nr 1

NIEZALEŻNA PAMIĘTIKOZNAWCZA OFICyna WYDAWNICZA

RUDNO

Towarzystwo Przyjaciół Pamiętnikarstwa – pod opieką naukową PAN
Międzynarodowe Korespondencyjne Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa
„Autobiografia Społeczeństwa – Doświadczenie i Przyszłość”
Dom Pamiętnikarstwa Polskiego, Polonijnego i Żydów Polskich
Fundacja Popierania Pamiętnikarstwa Polskiego i Polonijnego
Im. J. Chalasińskiego

Opiekunowie naukowcy Konwersatorium i Biblioteczki:

JAN SZCZEPAŃSKI
Członek Rzeczywisty PAN

WŁADYSŁAW MARKIEWICZ
Członek Rzeczywisty PAN

Zespół Redakcyjny „Biblioteczki Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa”:

BRONISŁAW GOŁĘBIEWSKI

FRANCISZEK JAKUBCZAK

JANUSZ KUCZYŃSKI

KRYSTYNA LUTYŃSKA

STANISŁAW SIEKERSKI

RADA NAUKOWA CENTRUM PAMIĘTNIKARSTWA POLSKIEGO, POLONIJNEGO
I ŻYDÓW POLSKICH
RADA SPOŁECZNO-NAUKOWA FUNDACJI

Wydano z zasilku:

**RADY OCHRONY PAMIĘCI WALK I MĘCZEŃSTWA –
przy pomocy Fundacji Popierania Pamiętnikarstwa Polskiego i Polonijnego
im. J. Chalasińskiego**

**Współwydawca:
NIEZALEŻNA PAMIĘTNIKOZNAWCZA OFICYNA WYDAWNICZA**

.....

Spółeczny Dyrektor Oficyny: Stanisław Siekierski
Spółeczny Sekretarz Oficyny: Millena Anna Breen

.....

ISBN 1183-87311-04-3
Wydanie II poprawione

Adres Oficyny Wydawniczej i „Biblioteczki Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa”:
02-594 Warszawa 8, ul. J. Bruna 22/167
tel./fax: 825 07 21, 0-691 076 233, e-mail: fundacja@data.pl

Układ typograficzny i redakcja techniczna: Teresa Kaczor-Bienias
Skład, łamanie, druk i oprawa: Usługi poligraficzne „Teresa”, tel. 0-602 247 009

FUNDACJA

INNOWACJA

Nakład 5 000 egz.

Oświata *i Wychowanie*

ISSN 642-3348

cena: 8,00 zł

Nr 5 (735) listopad 2001

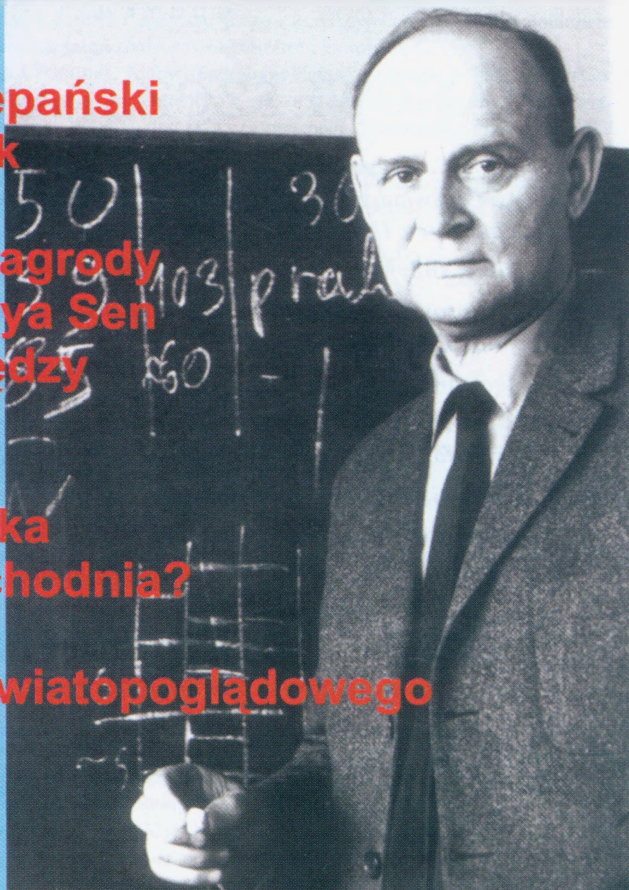
CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1929 r.

◆ **Jan Szczepański**
- żywy klasyk

◆ **Laureat Nagrody
Nobla Amartya Sen**
o głodzie, nędzy
i bogactwie

◆ **Jaka polska
polityka wschodnia?**

◆ **Dialogu światopoglądowego**
ciąg dalszy

Inauguowaną w 45-lecie Polskiego Niepodległościowego
Października 1956 roku

– przed półwieczem w 2006 roku i wznowieniem przez młodzież:
tygodnika „PO PROSTU” –

B I B L I O T E C Z K Ę

KONWERSATORIUM PAMIĘTNIKOZNAWSTWA

Uczniowie, Współpracownicy i Przyjaciele

d e d y k u j ą

JANOWI SZCZEPAŃSKIEMU

- *Przewodniczącemu Sądu Konkursowego pamiętnikarskich „Opisów życia, dążeń i doświadczeń inteligenta” z 1956 i 1957 roku (konkurs „Po prostu” i socjologów z Uniwersytetu Łódzkiego)*
- *Wybitnej Indywidualności Rodowodu Włociańsko-Ziemiańskiego*
- *Polihistorowi, Pamiętnikoznawcy, Współtwórcy Nowoczesnej Socjologii Polskiej*
- *Wychowawcy Pokoleń Uczonych i Organizatorowi Polskich Nauk Społecznych*
- *Prezydentowi Międzynarodowego Stowarzyszenia Socjologicznego (ISA)*
- *Ekspertowi egalitaryzacji oświaty i wyzwania wobec Niepodległej Polski*
- *Prekursorowi naukowych wizji życia człowieka i ludzkich wymiarów czasu*
- *Twórcy teorii indywidualności i integracji nurtów kultury polskiej*
- *Mistrzowi i Przyjacielowi Szerokich Kręgów Uczonych, Społeczników, oraz Różnostonowych Twórców Powszechnego Pamiętnikarstwa w Polsce*
- *Uczniowi i kontynuatorowi prac Floriana Znanickiego*
- *Spolegliwemu Opiekunowi Placówek Pamiętnikoznawstwa Polskiego, Polonijnego i Żydów Polskich*

AD MULTOS ANNOS !

Warszawa – Rudno , dnia 24 czerwca 2002 r.

SAPERE AUSO

Upominek Janowi Szczepańskiemu

Księga od Uczniów, Współpracowników i Przyjaciół

– związana z 90. rocznicą urodzin oraz z 65-leciem pracy naukowej

* * *

Poznań - Łódź - Warszawa 2002-2003 r.

Tytuł Księgi zaczerpnięty został z historycznego medalu, wybitego przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego dla księdza Stanisława Konarskiego w 1771 roku. Natomiast podtytuł – ze zbioru „Upominek”, złożonego Elizie Orzeszkowej przez blisko 250 przedstawicieli elit twórczych z trzech zaborów rozbiorowej Polski.

Zaproszenie z prośbą o składanie tekstów do Księgi dla Jana Szczepańskiego podpisali: Aleksander Gieysztor i Antonina Kłosowska. Teksty wpływały do Centrum Pamiętnikarstwa Polskiego i Polonijnego – podobnie jak w przypadku Księgi: „Naród – Kultura – Osobowość” dla J. Chałasińskiego. Przy Księdze dla J. Chałasińskiego w skład Komitetu Organizacyjnego i Redakcyjnego wchodził członek PAN – a obowiązki sekretarza i redaktora pełnił społeczny organizator i kierownik CPPiP.

Do Księgi „SAPERE AUSO – Upominek Janowi Szczepańskiemu” wpłynęło ponad sto tekstów uczonych, twórców, działaczy, pamiętnikarzy-intelektualistów oraz utalentowanych poetów. Współdziałali uczeni z Lublina, opiekujący się serią „Więś Tworząca” i czasopismem „Twórczość Ludowa” w STL.

Otwarta jest możliwość włączenia – na zaproszenie – nowych tekstów.

Księgę zamykać będzie biografia naukowa Jubilat – opracowana w Centrum Pamiętnikarstwa – oraz zamówiona przez Centrum pełna bibliografia dorobku J. Szczepańskiego, licząca ponad 1600 pozycji a zestawiona przez Grażynę Kononowicz z Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego.

Proponowany jest poniższy skład Komitetu Organizacyjnego i Redakcyjnego Księgi „SAPERE AUSO”:

1. Władysław Markiewicz – Przewodniczący	6. Henryk Samsonowicz,
2. Maciej Władysław Grabski,	7. Kazimierz Secomski,
3. Leszek Kuźnicki,	8. Jerzy Szacki
4. Gerard Labuda,	9. Janusz Tazbir,
5. Czesław Madajczyk,	10. Andrzej Walicki.

W Słowie od Komitetu Organizacyjnego i Redakcyjnego uhonorowani zostaną również pierwsi kreatorzy Księgi – podpisujący Zaproszenie – także w zainicjowanej przez A. Gieysztora serii: „Historia Polski w pamiętnikarskich dokumentach osobowości”.

W tej 20-tomowej i unikatowej w świecie serii bibliograficznej, antologicznej źródeł, analitycznej oraz ikonograficznej – tom początkowy, obejmujący kroniki średniowieczne, żywoty Św. Wojciecha oraz relacje pielgrzymkowo-podróżnicze i listy władców, ma zostać poświęcony pamięci i dorobkowi Aleksandra Gieyszтора. Centrum i Konwersatorium zabiegają o pomoc i współdziałanie uczniów, współpracowników i przyjaciół Wielkiego Aleksandra – w tym czołowych mediewistów.

Inicjatorzy księgi: „SAPERE AUSO” zabiegają także o pozyskanie instytucjonalnych współorganizatorów i mecenasów oraz współwydawcy – obok naszej społecznikowskiej NIEZALEŻNEJ PAMIĘTNIKOZNAWCZEJ OFICYNY WYDAWNICZEJ.

WSPÓLORGANIZATORZY KSIĘGI „SAPERE AUSO”:

Centrum Pamiętnikarstwa Polskiego, Polonijnego i Żydów Polskich – Instytucja Pamięci Narodu
Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa: „Autobiografia Społeczeństwa – Doświadczenie i Przyszłość”
Polski Instytut Kultury Wsi przy TPP

Adres kontaktowy: 02-594 Warszawa 8, ul. J. Bruna 22 m. 167, skr. poczt. nr 13, tel./fax: 825-07-21, 0-691 076 233,
e-mail: fundacja@data.pl

Konstancin – Rudno – Warszawa, 24 czerwca 2002 r.

RUDNO

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ PAMIĘTNIKARSTWA pod opieką naukową PAN
POLSKI INSTYTUT KULTURY WSI
CENTRUM PAMIĘTNIKARSTWA POLSKIEGO, POLONIJNEGO I ŻYDÓW POLSKICH
FUNDACJA POPIERANIA PAMIĘTNIKARSTWA POLSKIEGO I POLONIJNEGO
imienia Józefa Chalasińskiego

KONTO TPP: PKO BP XV O/W-WA KONTO FUNDACJI:
Nr 53 10201156 123110458 BPH PPK XIII O/Warszawa nr 11101053-401050001830
00-373 Warszawa 37, ul. Nowy Świat 18/20, skr. p. nr 17 (remont kapit.)

Adres kontaktowy: 02-594 W-wa 8, ul. Bruna 22/167, skr. p. nr 13, tel./fax 825 07 21, 0-691 076 233; e-mail: fundacja@data.pl

L. dz. 7/KOIRK/2002

Konstancin-Rudno-Warszawa, czerwiec 2002 r.

Pan(i).....

W imieniu Komitetu Organizacyjnego i Redakcyjnego Księgi: „SAPERE AUSO” – Upominek Janowi Szczepańskiemu – w związku z finalizowaniem prac przygotowawczych – zwracamy się z załączoną informacją do Autorów tekstów nadesłanych oraz poświadczamy jeszcze do pozyskania.

Komitet Księgi: „SAPERE AUSO” zabiega także o pozyskanie instytucjonalnych współorganizatorów i mecenasów oraz współwydawcy – obok naszej społecznikowskiej NIEZALEŻNEJ PAMIĘTNIKOZNAWCZEJ OFICYJNY WYDAWNICZEJ.

Nowopozyskane teksty prosimy składać (lub zgłaszać tytuł i fakt pisania) do końca sierpnia 2002 r. – gdyż możliwie pełny tekst księgi „SAPERE AUSO” pragniemy złożyć Jubilatowi w maszynopisie komputerowym na dzień 14 września br.

W sytuacji trwającego stabilizowania placówek pamiętnikarstwa i pamiętnikoznawstwa w Warszawie i Rudnie na Mazowszu podajemy – przejściowo z konieczności – adres i telefon domowy Sekretarza Komitetu.

Za Komitet Organizacyjny i Redakcyjny

SEKRETARZ KOMITETU

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU

Doc dr hab. Franciszek Jakubczak

Prof. dr hab. Władysław Markiewicz

Słowo od Redaktorów Biblioteczki

Ethos Października 1956

a odrodzenie polskich szkół pamiętnikoznawstwa

Motto:

*Do nas należy ziemia ogromna!
Nasze ją ręce ujmą ażeby
Zbudować na niej dom dla bezdomnych!
W domu tym radość dzielić – jak chleby!*

(Czterowiersz nieustalonego poety – dedykujemy w hołdzie Autorom bezdomnych świadectw Pamięci Narodu)

Zaszczynnym pierwowzorem dla naszej „**Biblioteczki Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa**” stało się kilkanaście zeszytów „**Biblioteczki »Po Prostu«**” – wyrosłych z niezapomnianej aury Polskiego Października 1956 roku. Było ich faktycznie tylko piętnaście, mimo iż formalnie numer piętnasty i szesnasty noszą ostatnie wydane przed zamknięciem „Po prostu” pozycje – Jana Szczepańskiego: „**Inteligencja i społeczeństwo**” oraz Giovannego Papiniego: „**Pamiętniki Pana Boga**”. Nigdy jednak nie doczekała się druku w ramach „Biblioteczki” pozycja poprzedzająca (14): Róży Luksemburg „**Rewolucja Rosyjska**”.

Poprostową Biblioteczkę otwierały „**Sprawy sumienia**” Tadeusza Kotarbińskiego, a wszystkie wydane pozycje, jak też złożone do druku i sygnalizowane, przypominamy na okładce naszego inauguracyjnego tomu.

Przedmiotem rozważań i konsultacji inicjatorów upamiętnienia 45-lecia Polskiego Października – jako efektywnego wstępu do stosownego zaznaczenia jego półwiecza w 2006 roku – była sprawa bezpośredniego kontynuowania „Biblioteczki »Po prostu«” od zatrzymanego przez cenzurę szkicu R. Luksemburg poczynając. Pojawił się jednak natychmiast „polski liberumvetowy spór sejmikowy”: kto ma moralne i formalne prawo wznawiania wymownej „Biblioteczki” Polskiego Października – bez tygodnika „Po prostu”, a tym bardziej z nim. Uniknęliśmy tej „kwadratury koła” podejmując rozważną i umotywowaną decyzję związania nazwy „Biblioteczki” z Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa.

Niewątpliwie konkurs na pamiętniki inteligencji – rozpisany przez socjologów z łódzkiego ośrodka szkoły pamiętnikoznawstwa F. Znanieckiego wraz z redakcją „Po pro-

stu” – należał do najbardziej dalekowzrocznych zamierzeń naukowych i obywatelskich, rdzennie związanych z głównymi procesami narodotwórczymi i kulturotwórczymi Polski XX i XXI wieku.

Powtórzenie tego konkursu – z nowoczesnym tytułem: „**Rodowody i role elit niepokornych**” – wraz z porównawczymi badaniami nad inteligencją, prowadzonymi w Łodzi i Warszawie, stanie się doniosłym krokiem w kontynuowaniu klasycznych dzieł polskich szkół pamiętnikoznawstwa.

Interdyscyplinarne – Międzynarodowe i Korespondencyjne w znacznym stopniu współcześnie – **Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa: „Autobiografia Społeczeństwa – Doświadczenie i Przyszłość”** narodziło się faktycznie już w 1936 roku, w toku zespołowych prac w nowoutworzonym **Państwowym Instytucie Kultury Wsi** nad niedociętych w nauce polskiej i światowej czteroksięgiem: „**Młode pokolenie chłopów**”, autorstwa Józefa Chałasińskiego i 1.544 młodowiejskich pamiętnikarek i pamiętnikarzy.

Pierwowzorem dla Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa PIKW od 1936 r. były prace nad polskimi źródłami autobiograficznymi, prowadzone w Chicago w USA od 1914 r. przez F. Znanięckiego i jego młodą amerykańską żonę, Eileen Markley, ze środków uzyskanych przez Amerykanina, W.I. Thomasa. Prace te zmierzały do uformowania **zwrotnego w humanistycie światowej pięcioksięgi: „The Polish Peasant in Europe and America”**. Jak wynika z relacji F. Znanięckiego, a zwłaszcza z obszernej nagranej wypowiedzi jego żony – cały tekst analityczny pięcioksięgu wyszedł spod pióra polskiego współautora. Znanięcki był także inicjatorem pozyskania dla pięcioksięgu listów emigrantów oraz pamiętnika. Przy współpracy żony, przełożył na angielski polskojęzyczne rozległe materiały autobiograficzne: 50 serii listów rodzinnych oraz pamiętnik Władysława Wiśniewskiego, wypełniający cały tom III wydania z lat 1918/1920. Miarą tego, co potrafił wówczas samodzielnie napisać F. Znanięcki było jego – powstałe i opublikowane w 1919 roku w USA – wspaniałe studium o rzeczywistości kulturowej: „**Cultural Reality**”.

Polski Październik 1956 roku – odradzając tożsamość Polski i polskości wedle czynów mierzonych na zamiary także w dziedzinie narodotwórczego i kulturotwórczego pamiętnikoznawstwa – zrodził **największy w dziejach zbiór Świadectw Pamięci Narodu Polskiego: 5.475 pamiętników młodowiejskich i 9-tomową serię „Młode pokolenie wsi Polski Ludowej”, z pomnikowymi tomami wprowadzającymi – „Awans pokolenia” i „Tu jest mój dom. Ziemie Odzyskane”. Tom VIII tej serii: „Drogi awansu w mieście” przyniósł nowoczesną Methodological Note. Odrodził także Polski Październik całokształt tradycji naukowego pamiętnikoznawstwa.**

Józef Chałasiński, Jan Szczepański i Dyzma Gałaj w Warszawie oraz Władysław Markiewicz w Poznaniu a następnie w stolicy – wraz ze swymi uczniami, współpracownikami i następcami – stworzyli, w warunkach domowo-latających oraz społecznikowskiej i bezdotacyjnej przeważnie bezdomności, godny rozdział kontynuatorski Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa z lat trzydziestych.

Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa w trudnych latach 1956–2002 stworzyło mocny fundament dla odrodzenia złotego okresu pamiętnikoznawstwa z niepodległych lat międzywojennych, jak też dla integracji czołowych szkół naukowych pamiętnikoznawstwa w początkach III Tysiąclecia.

Równoległe z konkursem młodowiejskim z 1961 r. ruszyły doniosłe konkursy pamiętnikarskie w rejonach uprzemysławianych: Puław, Płocka, Lubina, Konina i Tarnobrzega placówek PAN S. Ignara i D. Gałaja – jako integralny składnik wielodyscyplinowych badań empirycznych i serii publikacji. Publikacje te otwierał gruntowny tom: „**Puławskie Pamiętniki**”, z przedmową S. Ignara oraz wstępem analitycznym F. Jakubczaka. Zwieńczeniem roli IRWiR PAN w pamiętnikoznawstwie tych lat stały się

cztery konkursy D. Gałaja oraz Fundacji Popierania Pamiętnikarstwa im. J. Chałasińskiego: „**Rolnicy i wieś polska w latach 1989–1995**” – wraz z tomami dokumentalnymi i analitycznymi.

Trwałym w nauce plonem Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa stały się trzy konferencje naukowe z 1968 r. z tomami pokłosa oraz konferencja z kwietnia 1995 roku, która zdecydowała o reaktywowaniu PIKW i powołała faktycznie do życia pionierski półrocznik: „**KULTURA WSI. Wiejskie źródła kultury w polskim procesie narodotwórczym**”. Ukoronowaniem prac konwersatoryjnych stało się wznowienie w 2000 r. kwartalnika: „**Pamiętnikarstwo Polskie**”.

W złotym okresie rozkwitu pamiętnikarstwa i pamiętnikoznawstwa w niepodległych latach trzydziestych stworzone zostały także przesłanki dla zapoczątkowania badań porównawczych nad wspólnotą pamięci polsko-żydowskiej. Po ukazaniu się „**Życiorysu własnego robotnika**” J. Wojciechowskiego oraz studium J. Chałasińskiego „**Drogi awansu społecznego robotnika**” – zainicjowany został przez L. Krzywickiego w IGS cykl klasycznych konkursów środowiskowych dla bezrobotnych (1931), wieśniaków (1933) i emigrantów (1936).

W tej aurze powstawania kulturotwórczej historii własnej Polaków, do konkursowego zbierania pamiętników młodzieży żydowskiej przystąpił Maks Weinreich z Żydowskiego Instytutu Naukowego w Wilnie.

Zgromadził on do wybuchu wojny trzy zbiory pamiętników młodożydowskich – razem 620 prac – które po wojennych zagrożeniach w rękach Niemców ocalały i zarchiwizowane są w Nowym Jorku w USA, stanowiąc podstawę dla dwóch przygotowywanych do druku antologii: polskojęzycznej i w jidysz.

W 1935 roku M. Wienreich opublikował w „Przeglądzie Socjologicznym” J. Chałasińskiego obszernie i gruntownie studium pamiętnikoznawcze o młodzieży żydowskiej – stanowiące faktyczną inspirację zarówno dla Chałasińskiego konkursu młodowiejskiego jak i jego fundamentalnego czteroksięgu. Chałasiński w nawiązaniu do własnych i Znanickiego analiz antagonizmów i rywalizacji etnicznych planował badania porównawcze nad partnerstwem obywatelskim i kulturotwórczym młodych pokoleń Polaków i Żydów na najbardziej gościnnej na świecie ziemi polskiej. Zadanie to pozostało do zrealizowania dla swoich uczniów i współpracowników. **Polacy i Żydzi posiadają najbogatszą ze wszystkich narodów świata pamiętnikarską historię własną.**

Żydzi zebrali także i opublikowali po doświadczeniach Holocaustu kilkaset tomów kronikarskich monografii miejscowości i gmin wyznaniowych z terenu ziem polskich.

Na przełomie tysiącleci władze miasta Płońska – gdzie urodził się twórca państwa Izrael: **Dawid Ben Gurion** – zorganizowały konkurs pamiętnikarski o wspólnocie pamięci polsko-żydowskiej pod opieką naukową Jana Szczepańskiego. Wybór z plonu tego cennego konkursu: „**Żyli wśród nas**” zaopatrzył teoretyczną i programową przedmową Jan Szczepański. Obszerny wstęp jest pióra Stanisława Siekierskiego – współinicjatora konkursu.

Dom Pamiętnikarstwa Polskiego, Polonijnego i Żydów Polskich w Rudnie na Mazowszu – obok dwóch ojców polszczyzny i fenomenu pamiętnikarstwa konkursowego: Mikołaja Reja i Jakuba Wojciechowskiego – posiada także trzeciego Patrona: Emanuela Ringelbluma, twórcy Archiwum Getta Warszawskiego i Okupacyjnego Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa Żydowskiego: ONEG SZABAT – SZCZĘŚLIWOŚĆ SOBOTNIA.

Wyjątkowe bogactwo materiałów o wspólnocie pamięci polsko-żydowskiej stanowi podstawę do zarysowania wieloplacówkowych i międzynarodowych badań porównawczych. Wstępna konceptualizacja tych badań zawarta jest w zamykającym „Biblioteczkę” dokumencie programowym – wielotomowej „Bibliotece Pamiętnikarstwa Polskiego, Polonijnego i Żydów Polskich”.

Warszawa – miasto nieujarzmione wspólnoty losu oraz pamięci Polaków i Żydów, jak też antyniemieckich powstań zagłady z kwietnia 1943 i sierpnia 1944 roku – posiada wyjątkowo bogatą dokumentację konkursowych, sterowanych i spontanicznych świadectw autobiograficznych. Ośrodek Pamiętnikarstwa Warszawskiego naszego wspólnotowego Centrum Pamiętnikarstwa Polskiego, Polonijnego i Żydów Polskich przygotował zarys czterotomowej pomnikowej antologii i monografii: „Warszawa w świadomości warszawiaków, Polaków, Polonii i Żydów Polskich” – na wzór trzech monografii pamiętnikoznawczych miasta Poznania: Floriana Znanickiego oraz Jego uczniów i następców.

W stulecie urodzin Ignacego Solarza – 28 grudnia 1991 roku – zarysowaliśmy w Konwersatorium koncepcję Międzynarodowego Ekumenicznego Uniwersytetu Ludowego w Rudnie i w Warszawie – z Radiowo-Telewizyjnym Uniwersytem Powszechnego Samokształcenia i z cyklami: „Poradników Powszechnego Samokształcenia”.

Szkoła pamiętnikoznawstwa Znanickiego-Chałasińskiego znowu odgrywa rolę czołowego inspiratora, koordynatora oraz integratora polskich nauk społecznych w kreowaniu ideałów humanistycznej i ekumenicznej cywilizacji wszechludzkiej – zapoczątkowanym w latach trzydziestych w traktacie opartym na autobiografiach Mistrza Floriana: „Ludzie terazniejsi a cywilizacja przyszłości”.

Współkreatorem współczesnym takiej koncepcji cywilizacji jest personalizm agrarystyczny i ekumeniczny Papieża-Polaka. Jest ten personalizm naukową syntezą ujęć rzeczywistości społecznej, zawartych w dziełach Platona i Arystotelesa, Augustyna i Tomasza – oraz formułą (za W. Witwickim) wiary ludzi najwyżej oświeconych.

Kolejna, sierpniowa VIII, pielgrzymka Jana Pawła II do polski przypomina o niezbywalnym obowiązku środowisk twórczych, naukowych, parlamentu, władz państwa i episkopatu upamiętnienia przypadającego 16 października 2003 roku ćwierćwiecza pontyfikatu wieszczanego przez Juliusza Słowackiego pierwszego Słowiańskiego Papieża – niestrudzonego promotora rangi Polski i polskości w świecie.

Dla takiej Jubileuszowej Księgi istnieją już trzy przybliżające konceptualizacje:

1) Dwa tomy listów młodzieży polskiej i światowej o znaczeniu pontyfikatu Papieża-Polaka – złożone przez delegatów naszych młodych pokoleń na ręce Jana Pawła II w Rzymie i wielce życzliwie przez Niego publicznie i medialnie przyjęte.

2) Znaczący zaczątek Księgi Jubileuszowej w postaci tomu: „Na progu nowego wieku” – z udziałem autorskim Prezydenta RP, Nuncjusza Apostolskiego, Prymasa Polski, Premiera RP, Marszałka Sejmu RP oraz arcybiskupów – Henryka Muszyńskiego, Tadeusza Goćwowskiego i Józefa Życińskiego. Bezprecedensową historycznie sesję na progu nowego tysiąclecia zorganizowało Polskie Radio S.A. – a wprowadzeniem i postoiem zaopatrzył wykwiintnie wydany plon sesji, jej inicjator: dyrektor Ryszard Miazek. Publikacja może stanowić trzon krajowych tekstów państwowo-kościelnych dla Księgi Jubileuszowej na ćwierćwiecze pontyfikatu.

3) W imieniu uczonych i twórców z PAN, uczelni i PEN-Clubu – już w inauguracyjnym numerze półrocznika: „KULTURA WSI. Wiejskie źródła kultury w polskim procesie narodotwórczym” zamieściliśmy rozwiniętą konceptualizację Księgi Jubileuszowej: „EKUMENICZNY DAR – od poetów, uczonych, twórców, władców i teologów świata dla Papieża-Polaka Jana Pawła II”.

Objęcie godności przewodniczącego Polskiej Rady Ekumenicznej przez prawosławnego arcybiskupa i rektora ChAT, Jeremiasza – może ułatwić pozyskanie dla Księgi tekstów ekumenicznych od dostojników innych wyznań, a także władców – z patriarchą Moskwy i Wszechrusi oraz Prezydentem Rosji włącznie.

W dniu 17 lutego 2004 roku przypada stulecie urodzin Mistrza Józefa Chałasińskiego – czołowego współtwórcy personalistycznej humanistyki polskiej oraz pamiętnikoznawczej historii własnej Polaków, Polonii i Żydów Polskich – unikatowego kreatora pamiętnikarstwa i pamiętnikoznawstwa młodych różnostonowych i różnoetnicznych pokoleń.

Uczniowie, współpracownicy i przyjaciele Józefa Chałasińskiego dążą – w związku ze 100-leciem urodzin Mistrza – do zaawansowania edytorskiego 20-tomowych Jego Dzieł Wybranych, do ustabilizowania Polskiego Instytutu Kultury Wsi (z półrocznikiem i encyklopedią oraz kontynuatorskim czteroksięgiem: „**Młode pokolenie rolników-inteligentów**”), przygotowania tomu przesłaniowego analiz porównawczych: „**Młode pokolenia robotników, inteligencji i rolników w polskim procesie kulturotwórczym i narodotwórczym oraz w partnerstwie międzyetnicznym**”, tomu „**Encyklopedia Kultury Robotniczej**”, jak też do opracowania pełnej syntezy dorobku Mistrza: „**JÓZEF CHAŁASIŃSKI – ŻYCIE I DZIEŁO. Studium Socjologiczne**”.

Na 90-lecie urodzin Mistrza Jana Szczepańskiego – przygotowaliśmy Księgę „**SAPERE AUSO. Upominek Janowi Szczepańskiemu**” oraz poszerzone wznowie-
nie Jego głębokich i poruszających tekstów autobiograficznych: „**Korzeniami wrosłem w ziemię**”.

Z zarysowanym powyżej posagiem niepowtarzalnego bogactwa tożsamości kultury i nauk humanistycznych – Polska staje się pożądanym i atrakcyjnym partnerem w poszerzanej Unii Europejskiej.

Powtarzany w roku 2002 konkurs dla młodych rolników-inteligentów stwarzający znaczące forum konsultacji obywatelskiej przed referendum akcesyjnym do Unii Europejskiej w 2003 roku. Plon konkursu stanowić będzie podstawę dla dzieła kontynuatorskiego wobec klasycznego czteroksięgu J. Chałasińskiego w postaci monografii wielotomowej: „**Młode pokolenie rolników-inteligentów. Procesy i zagadnienia kształtowania się społeczeństwa ponadkastowego w Polsce**”. Konwersatorium opracowało konceptualizację takiego dzieła kontynuatorskiego.

Trwają prace nad powtórzeniem klasycznego pięcioksięgu Znanickiego i Thomasa: „**The Polish Peasant in Europe and America**” pod zmodernizowanym tytułem: „**Wieś polska i Polacy w kulturze Europy, Ameryki i świata**”. Powstał szczegółowy program takiego dzieła. Przygotowywana jest „**ENCYKLOPEDIA KULTURY WSI POLSKIEJ**” i postulowana „**ENCYKLOPEDIA KULTURY POLSKIEJ PRZEŁOMU TY-SIĄCLECI**” – wraz z powołaniem do życia miesięcznika: „**KULTURA POLSKA**”, realizującego ideały wielkich patriotów i polityków, Jerzego Giedroycia i Józefa Chałasińskiego.

Powstał rozległy program badań i wydawnictw związanych ze wspólnotą pamięci polsko-żydowskiej.

Obok „Biblioteczki Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa” powołane zostały do życia i wydawane są: kwartalnik „**Pamiętnikarstwo Polskie**”, półrocznik: „**KULTURA WSI. Wiejskie źródła kultury w polskim procesie narodotwórczym**” oraz anglojęzyczny organ International Authobiographical Documents Center – „**Authobiography of Society**”.

Etapy rozwoju Konwersatorium, jego osiągnięcia i ambitne programy – zwłaszcza w zakresie współpracy międzyetnicznej i międzynarodowej tworzonego **International Authobiographical Documents Center w Rudnie i Warszawie** – zasługują na zaprezentowanie w odrębnym tomie „Biblioteczki Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa”.

W 67-lecie rządowej wyjątkowo owocnej narady w sprawie kultury wsi z 28-29 maja 1936 roku powinna dojść do skutku w 2003 roku narada kontynuatorska spełniająca podobne funkcje Kongresu Kultury Wsi i formułująca na III Tysiąclecie analogicznej rangi Tezy Kulturoznawcze.

„Biblioteczka »Po prostu«” nie miała swego „Słowa od Redakcji”. Zapewne nie pozwolił na to wyjątkowy czas gwałtownego przełomu – gorących przewartościowań, pasji działania oraz upajającego tchnienia wolności i suwerenności. Programem tamtej „Biblioteczki” była wykuwana w codziennej walce zasadnicza, niepodległościowa linia ideowo-ethosowa tygodnika „Po prostu” – z czynnym sojuszem robotników-intelektualistów i całej klasy robotniczej ze studentami oraz uczonymi akademickimi, wiejskiego przecież już głównie rodowodu.

Zapleczem ideowo-ethosowym „Biblioteczki Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa” jest kapitał paradygmatów teoretycznych oraz pasji obywatelskiego działania integrujących się w praktyce badawczej oraz w służbie Narodowi Polskiemu czołowych szkół pamiętnikoznawstwa polskiego, polonijnego i Żydów Polskich – wraz z ich zbiorami unikatowych w świecie świadectw Pamięci Narodu, czasopismami naukowymi, zarysami encyklopedii oraz ośrodkami badań, jak też kształcenia i samokształcenia powszechnego.

Prace teoretyczne, metodologiczne i konceptualizacyjne Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa wspiera dynamizująca swą działalność: Fundacja Popierania Pamiętnikarstwa Polskiego, Polonijnego i Żydów Polskich.

Na wzór międzywojennego zasłużonego Funduszu Kultury Narodowej – postulujemy powołanie do życia: Funduszu Kultury Narodu Polskiego. Mógłby on udzielać wsparcia także zaprezentowanym powyżej fundamentalnym i długofalowym inicjatywom – wykonywanym honorowo przez uczonych – społeczników w darze dla Narodu.

Opiekunowie naukowemu Konwersatorium i Biblioteczki:

JAN SZCZEPAŃSKI
Członek Rzeczywisty PAN

WŁADYSŁAW MARKIEWICZ
Członek Rzeczywisty PAN

Zespół Redakcyjny „Biblioteczki Konwersatorium Pamiętnikoznawstwa”:

BRONISŁAW GOŁĘBIEWSKI
FRANCISZEK JAKUBCZAK
JANUSZ KUCZYŃSKI
KRYSTYNA LUTYŃSKA
STANISŁAW SIEKIERSKI

Konstancin – Rudno – Warszawa, czerwiec 2002 r.